

Skatter eldar på elpris

Våren efter den borgerliga valsegerns höst sveper en vänstervåg över Sverige. Marknader attackeras. "Avreglering" har blivit ett skällsord. Ansträngningar att minska statens utgifter angrips av

Svenska Kyrkan såsom fördömda av Gud själv. Företag inom skola och vård framställs som fiender till välfärden, trots att de kan visa bättre resultat till lägre kostnad än kommuner och landsting. I landets största tidning, Aftonbladet, publiceras bilder på framgångsrika entreprenörer som vore de efterlysta brottslingar. Håkan Juholt ägnade större delen av sitt installationstal till att angripa marknadsekonomi. Våra massmedier hänger gärna på den nya vågen, naturligt nog eftersom en majoritet av journalistkåren befinner sig till vänster även om Socialdemokraterna.

Medborgarnas irritation över höjda elpriser har blivit både en symbol för och en orsak till växande misstro inför marknadslösningar. Reaktionen förstärks av tidningar som i november varje år larmar om hotande höga elpriser. Boverna

"Skatten på el har ökat mer än dubbelt så mycket som elpriset."

na i medieskildringen är de stora energibolagen samt elmarknadens avreglering.

I övriga Europa uppfattas avregleringen och den nordiska elbörsen tvärtom som en stor framgång. Svenska medier har inte hjälpt allmänheten att förstå att bakom senare års högre elpriser ligger framför allt medvetna politiska beslut om skatter samt "klimatpolitik". Före skatt har svenska konsumenter alltså ett av Europas lägsta elpriser. Efter skatt hamnar vi nu bland de högre.

BARA HÄLFTEN AV PRISET på elräkningen går till elproducenter, eldistributörer och elhandlare. Andra halvan utgörs av tre komponenter som är rent politiskt beslutade:

1. En elskatt på 28,3 öre/kWh plus en moms på ytterligare 7 öre/kWh.
2. Krav på elcertifikat, för att främja vindkraften, med en konsumentprisseffekt på cirka 3 öre/kWh.
3. Utsläppsrätter, som i en studie för de stora fackförbunden beräknas ge en prisseffekt på minst 10 öre/kWh.

Detta är i själva verket en underskattning av skatte- och regleringseffekterna på elpriset. Riksdagen har också infört en effektskatt på vattenkraft och kärnkraft, alltså en skatt baserad redan på existensen av en produktionskapacitet – något av det märkligaste som konstruerats i

skatteväg. I vårpropositionen 2011 vill nu regeringen höja denna skatt med 500 miljoner kronor på vattenkraften och med 1 miljard kronor på kärnkraften.

PRISET PÅ ELCERTIFIKATEN måste höjas drastiskt, och påtvingas elbolag, om det ska finnas någon chans att närma sig regeringens mål att Sverige ska öka vindkraften från 2,5 TWh i dag till 30 TWh år 2020, en makalös expansion. Detta gigantiska vindkraftsprogram kräver i sin tur extra stora investeringar i kraftnätets sidogrenar, något som avspeglas i höjda nätavgifter.

Av helstatliga Vattenfall begär staten som ägare en utdelning på 6,5 miljarder kronor för 2010. Staten har som ägare satt företagets höga avkastningskrav, 15 procent på eget kapital.

Staten har vidare lagt ned två av våra kärnkraftverk, i Barsebäck. Kalla vintrar efter regnfattiga höstar märks det i den svenska elbalansen. 30 år av politisk röra i kärnkraftspolitiken har vidare verksamt bidragit till den låga utnyttjandegraden i kärnkraftverken, bland annat genom nedlagda ingenjörsutbildningar. Om de svenska verken haft samma höga utnyttjande som de finska skulle de 2010 ha gett 74 TWh el i stället för 55, som det nu blev. Bara den skillnaden är lika stor som åtta gånger all vindkraft i Sverige!

Sedan 1996 har skatten på el ökat mer än dubbelt så mycket som elpriset. Detta trots att den svenska elen produceras klimatrent och övergång till mer el – även för bilar – är önskvärt.

FÖR ÖVRIGT ÄR LÅGT PRIS inte kriteriet på en lyckosam avreglering. Ett korrekt pris speglar tillgång och efterfrågan. Priset på en marknad signalerar var det finns utrymme för utbyggd kapacitet och ger incitament för investeringar.

Allmänheten verkar okunnig om de verkliga orsakerna bakom vad de ser på elräkningen. De politiska partierna har inget intresse av att berätta sanningen. Antingen är de aktiver för en irrationell energipolitik eller så älskar de miljardintäkterna skatterna ger. Men sanningen bör fram – åtminstone här i Sunt Förnuft.

Hans Bergström

HANS BERGSTRÖM, DOCENT I STATSVETENSKAP OCH FÖRE DETTA CHEF-REDAKTÖR FÖR DAGENS NYHETER

